

HVAD OPTAGER FORSKEREN?

Den ensomme forsker i elfenbenstårnet hører fortiden til. I dag skal forskerens viden ud i verden til dem, den berører. Men hvad berører forskeren? Asterisk stiller i hvert nummer spørgsmålet til en forsker – denne gang til lektor **Ida Wentzel Winther**.

FOLKESKOLEREFORM OG HVERDAGSLIV I BØRNEHØJDE

Hverdagslivets små elementer fylder i kultursociolog **IDA WENTZEL WINTHERS** forskning, særligt set i børnehøjde. Hun har netop afsluttet et projekt om skolereformen fra et børneperspektiv og er med til at undersøge, hvordan grønlandske gymnasieelever håndterer at bo langt hjemmefra.

Fortalt til **KNUD HOLT NIELSEN**

1

ELEVERNES BLIK PÅ SKOLEREFORMEN

Hvordan ser skolereformen ud i børnehøjde? Kan den forstås, mærkes, ses og høres af og hos dem, det hele drejer sig om: eleverne. De spørgsmål optager mig, og jeg er netop ved at afslutte et forskningsprojekt om det. Projektet udsprang af, at der i debatten har været meget fokus på lærere og skoleledere, men

jeg savnede, at forskere kiggede på reformen fra elevernes perspektiv. Det blev så til et lille forskningsprojekt og en film. Filmen har netop haft premiere ved DPU's store skoleforskningskonference i august.

Jeg var på fire forskellige gennemsnitlige folkeskoler i Danmark og snakkede derudover med elever fra i alt syv skoler. Børnene gik i 4.-8. klasse. Min intention var at få et øjebliksbillede af, hvordan en række elever har oplevet starten på reformen, mens de stadig kan huske, hvordan det var før. Det slående ved at tale med børnene var, at de var præget af en skuffelse over reformen. De oplevede ingen forskel i deres hverdag, bortset fra at de nu havde længere skoledage. Et af børnene karakteriserede den nye skoledag

således: 'Vi får lige en lufter og laver lidt flere sprællemænd, og det var vist det.'

Børnene oplever, at de ikke er blevet hørt, og at de er blevet stillet alt muligt i udsigt, som er gået fløjten. De er blevet lovet mere bevægelse, men mange steder er det blevet afskaffet, fordi det alligevel ikke kunne nås. Og så er mange af de store elever bare meget trætte og synes, de har fået meget lange skoledage. Især eleverne på landet, hvor en del har lang transporttid i begge ender af dagen, og hvor flere tager hjemmefra kl. 7 og først er hjemme igen efter kl. 16.30. De små elever snakker meget om, at der ikke er sket noget af det, de var blevet lovet. Der er også et par stykker i filmen, som er meget glade for at gå i skole. Det er i høj grad dem, der også var glade for at gå i skole før reformen.

Tankevækkende er det, at stort set ingen kan finde ud af reformens centrale begreber som: *faglig fordybelse*, *lektiecafé*, *bevægelse* og *understøttende undervisning*. De roder rundt i dem, selv om de har en stor vilje til at finde ud af, hvad de handler om. Uanset om det er 4. klasse eller 8. klasse, så synes det, som om eleverne er lige uoplyste om det, der foregår.

I 1970'erne og 1980'erne var der en idé om, at børn skulle høres, og elevrådene blev tillagt reel betydning. Men i dag spiller det ikke samme rolle. En skoleleder, jeg talte med, udtrykte det på den måde: »Der er guld i at spørge børnene. Men der er ikke nogen, der prioriterer elevrådene. Lærerne går op i inklusion. Man har ikke hørt børnene.«

Det, synes jeg, er paradoksalt, når den nye folkeskolereform netop lægger vægt på, at børnene skal dannes til demokrati og medborgerskab. Det havde været en kæmpe mulighed at gøre det med reformen, hvor engagementet mange steder var stort, og nu sidder mange elever tilbage med en skuffelse, hvilket filmen bl.a. viser.

2

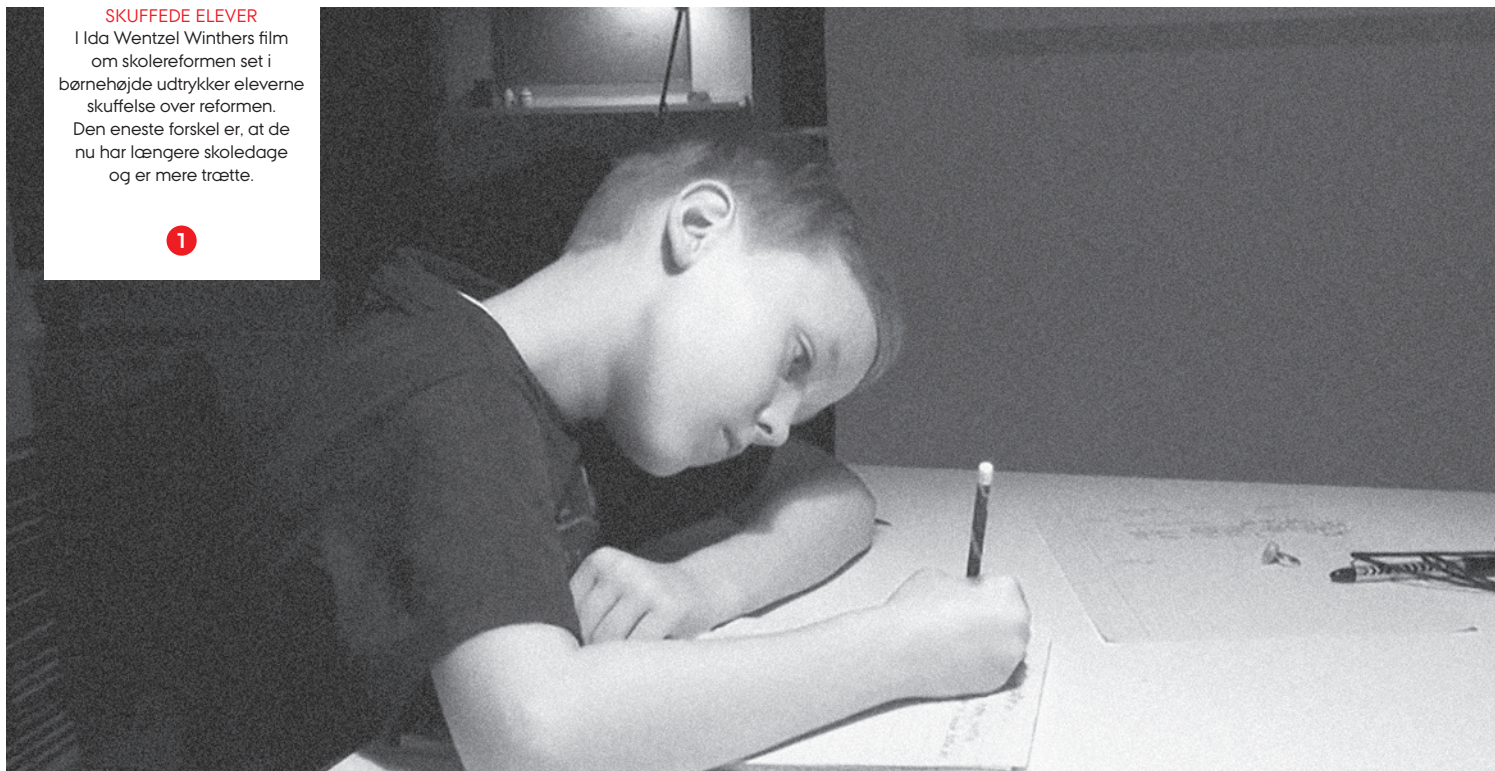
UNGE I GRØNLAND

Igennem mere end 10 år har jeg først og fremmest beskæftiget mig med forskning i hverdagslivet. Især med fokus på det, der sker imellem den tid, der tilbringes i institutionerne, og i de forskellige mellemrum, der opstår. Jeg kalder det mellemtid, mellemrum og mellemværende. Jeg er optaget af, hvordan vi forvalter vores hverdag. Hvordan mange

SKUFFEDE ELEVER

I Ida Wentzel Winthers film om skolereformen set i børnehøjde udtrykker eleverne skuffelse over reformen. Den eneste forskel er, at de nu har længere skoledage og er mere trætte.

1

af de små mikroprocesser fungerer: Hvordan går man? Hvordan pakker man? Hvordan er man pendler? Hvordan er man skilsmissebarn? Hvordan er man søskende?

Det har også været indgangsvinklen til forsknings- og formidlingsprojektet *Ineqar-fimmi Inuuneq* (kollegieliv) i Grønland, som jeg har været knyttet til som videnskabelig konsulent, og som primært udføres af to unge kandidater, Rune Bundgaard og Martin Svinkløv. Projektet har undersøgt, hvordan det er for unge at skulle bevæge sig meget langt væk familien for at tage en ungdomsuddannelse. Der er tale om flere former for rejser: Eleverne bevæger sig geografisk langt væk, men også kulturelt, sprogligt og socialt.

Eleverne er kun 15-16 år, når de starter på gymnasiet. Mange af eleverne falder fra undervejs, og mange af dem må prøve flere gange. Gymnasiet har styr på tiden mellem kl. 8 og 16, men hvad sker der i tidsrummet efter skole og til næste morgen? Hvad er det for udfordringer, de unge står med?

I vores materiale kan vi se, at eleverne bruger det første lange stykke tid på at lære at bo hjemmefra og få styr på madlavning og tøjvask. En del af dem kommer ikke op, de får ikke lavet deres lektier, hvilket betyder, at de får en kæmpe fraværspukkel i løbet af vinteren. Det opdager de, når de kommer til foråret, og så opgiver flere af dem uddannelsen. Så tager de et år, hvor de øver sig, og så prøver de en gang til.

I projektet ser vi, hvordan de får det nye liv til at hænge sammen, og hvordan hjemve og hjemlængsel rider nogle som en mare, mens andre oplever suset af frihed. Vi går tæt på en række forældre og ser, hvordan de støtter økonomisk, moralsk eller mere i det praktiske. Og ikke mindst hvordan de unge forsøger at overkomme den geografiske og fysiske afstand, og hvordan håbet om en uddannelse materialiseres, og hvordan der opstår linjer og koblinger mellem kollegiet og hjemme.

3

FILM OG FORSKNINGS-FORMIDLING

Grønlandsprojektet blev præsenteret i august ved den 33. fællesnordiske etnologkonference i København, men projektet er også ved at blive til en film med titlen 'Matup Tunuani' ('Bag døren'), som Rune og Martin laver. Det er en etnogafisk film, hvor jeg er koblet på som videnskabelig konsulent. Jeg har længe været optaget af at integrere forskellige former for analyse og formidlingsformater i min forskning, og film er for mig at se også en måde at kunne generere materiale og lave

analyser på, hvilket mange af mine speciale- og ph.d.-studerende også arbejder med.

Min ambition er at arbejde videre med at få integreret de forskellige medier, hvor der ikke 'bare' er tale om formidling – men hvor forskning, formidling og analyse tænkes og gøres på nye måder. I foråret 2014 afsluttede jeg sammen med forskerkolleger det omfattende forskningsprojekt 'Søskendeskabere i bevægelse'. Det undersøgte, hvad søskendeskabere er for børn og unge, og hvad det betyder, når børn i dag er i forskellige familieformer og måske både har biologiske og sociale søskende – og mange børn bevæger sig mellem flere hjem. Projektets resultater blev bl.a. præsenteret i en bog, og i bogen kan man via QR-koder scanne en film, som også er blevet lavet, og flere teoretiske og metodiske forelæsninger. ■

IDA WENTZEL WINTHER

Kultursociolog og lektor ved DPU Aarhus Universitetet. Tilknyttet forskningsprogrammet 'Barndom, ungdom og institution – pædagogisk-antropologiske perspektiver'. Hun forsker i hverdagslivets almindelige små elementer, f.eks. hjem, søskende og teknologi. Hun er bl.a. optaget af, hvordan unges sociale rum bliver, når alle sidder med en mobiltelefon i hånden.